

תפילה (52)

המתפלל צריך שיכוון לכו לשמים

במשנה (ברכות ל) נאמר: אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש, חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין, כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים. כשאומרים שהמתפלל צריך שיכוון לכו לשמים, אין הכוונה שכשאומרים "ברוך אתה" צריך לחשוב על המילים שהוא אומר ולא להרהר בארוחת הצהריים. פשוט וברור כי גם חובה זו מוטלת עלינו, אך לא זהו חידושם של חכמינו ז"ל בהלכה זו. "לכוון" פירושו: כמו שמכוונים חץ לעבר המטרה, כך יש לכוון את הלב לכיוון הרצוי, התפילה ורק אחר כך להתפלל. נאמרה כאן, אפוא, הלכה אחרת לגמרי: לפני שאדם מתחיל להתפלל, עליו לעמוד לכוון את לבו לפעולה שהוא עומד לפני עשייתה. לחסידים הראשונים לגודל דרגת תפילתם נדרשה שעה שלמה לקיום הלכה זו, ובמה שנוגע אלינו - יראה כל אחד לעצמו כמה זמן לוקח לו הענין. וכך יעמוד ויחשוב לעצמו: הנה עומד אני כעת להתפלל, ודאי אזכר עתה בכל הצרות שלי, ובכל הענינים העומדים על הפרק. מבטל אני, אפוא, את הכל, אין שום דבר שקיים כעת בעולם מלבד הקב"ה! עד שיחוש שהשיג בטול כלשהו לכל מה שקורה בעולם, ורק אז הוא יכול להתחיל להתפלל.

לשם כך, בעצם ניתן לנו סדור התפילה, כי לנו לבד קשה מאוד לכוון את המחשבה. איננו מסוגלים להחזיק את המחשבה שלנו אפילו שניה אחת. זו אינה גוזמה בעלמא! ומטעם זה גם בסדר התפילה מופיעים קודם פסוקי דזמרה שהם ההכנה לעמוד לפני המלך.

ספר "פניני רבי שמשון" רב פינקוס זצ"ל

לא להסתפק במועט

יש בידינו כלי רב עצמה אומר רבי גואל אלקריף שליט"א, שאם נשכיל להשתמש בו כראוי וכנכון, נוכל לפעול באמצעותו גדולות ונצורות. הכלי הזה הוא התפילה. כשאדם מתפלל בהתרוממות ובכוונה, הוא יכול לזכות להעפיל לגבהים ולפעול ישועות גדולות. התורה אומרת (דברים ל, יא-יד): "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא; לא בשמים היא... ולא מעבר לים היא... כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו". שואל ה"חפץ חיים" זצ"ל: כאשר חפץ נמצא במרחק רב ממך, אתה יכול לומר שהחפץ לא בשמים או לא מעבר לים, אלא קרוב יותר. אבל כאשר החפץ נמצא לידך, למשל עומד לידך סטנדר, האם מתאים לומר שהסטנדר לא בשמים ולא מעבר לים, אלא הוא קרוב אליך?! הוא מבאר:

כשאדם מתפלל לה', יש לו כל מיני בקשות, ברוחניות ובגשמיות, הוא מסתפק במועט. הוא אינו חושב שהתפילות שלו יכולות לפעול גדולות ונצורות. הוא אומר להקב"ה: רבונו של עולם, איכשהו התרגלתי למצבכי, אין לי עיניים גדולות. אני בסך הכל מבקש קצת שיפור, שהבריאות תהיה קצת יותר טובה, שהפרנסה תהיה קצת יותר ברוח, שהילדים ישארו איכשהו בסדר וימשיכו כמו שצריך.

אומרת לו התורה: אתה טועה טעות גדולה! על ידי התפלה שלך אתה יכול להפוך את העולם. אתה יכול להגיע לשמים או מעבר לים. איך תגיע לשמים? זה קרוב אליך מאד: אם תתפלל בפה שלך, עם הלב שלך, להגיע לשמים, אתה תגיע לשמים. הבעיה היא שאדם לא מאמין שהוא יכול להגיע לשמים וממילא הוא לא מתפלל על זה, אלא מסתפק במועט. והאמת היא שזה עובד בדיוק הפוך: קדם כל תרצה להגיע לשמים, תשאף להגיע לגבהים, תתפלל על זה בפיך ובלבבך, ואז תגיע! על ידי תפלה אפשר לפעול גדולות ונצורות. איך אתה יכול להתפלל על הדברים האלה? "כי קרוב אליך הדבר מאד". וזה הכל מתחיל בפיך, תתפלל על זה. כשתתפלל "בפיך" אתה תרצה גם בלבבך, וכשתרצה, תזכה גם "לעשותו".

ספר "מעלת התפילה"

וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא לְאָמֵר (דברים ג, כב)
 רבנו האור החיים הקדוש (דברים ג, כב) למד מתפילתו של משה רבנו "וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא לְאָמֵר", ארבעה תנאים הנצרכים לקבלת התפילה: עור נטוון, לדייק ארבעה תנאים הצריכים לקבלת תפלה: [א] שיתפלל כעני הדופק על הפתח כדרך אומרו (משלי יח, כג) "תַּחֲנוּנֵימִי יְדַבֵּר רִשׁ". [ב] שיבקש ממקור הרחמים. [ג] זמן התפילה, כדרך אומרו (תהלים סט, יד) "וְאֶנִּי תַפְלִיתִי לָךְ ה' עַת רְצוֹן". [ד] שתהיה תפלתו מפורשת ולא תהיה סובלת פירוש בלתי הגון. והיינו דברי משה רבנו: ואתחנן לשון תחנונים, זה כנגד תנאי ראשון, אל ה', שביקש ממקור הרחמים, זה כנגד תנאי שני, בעת ההיא, פירוש בעת הידועה לקבלת תפילה שהיא עת רצון, כי מי יודע עת הרצון כמשה. ואפשר שזה היה בעת אשר אמר לו ה' (דברים ב, כד) החל רש ארץ סיחון ועוג, וזה מכוון לדברי רבותינו ז"ל שאמרו לאחר שכבש ארץ סיחון ועוג וכו', זה כנגד תנאי שלישי, לאמר, פירוש: פירש אמריו כמצטרך שלא יסבלו דבריו דבר בלתי הגון, זה כנגד תנאי רביעי.

המלקט

לקבוע מקום לתפילה

קביעת מקום לתפילה היא יסוד עמוק בעבודת ה', ולא רק עניין טכני של נוחות. חז"ל מלמדים: כל הקובע מקום לתפילתו אלוקי אברהם בעזרו (ברכות ו'). לא במקרה מזכירים את אברהם אבינו עליו נאמר: "וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם", הוא שב שוב ושוב לאותו מקום של תפילה. מכאן לומדים שהתפילה אינה פעולה רגעית, אלא בניית קשר מתמשך. כאשר אדם מתפלל במקום קבוע, נוצרת כמה שכבות של עומק: ראשית, יציבות פנימית. בעולם משתנה ולא צפוי, המקום הקבוע הופך לעוגן. הגוף כבר "יודע" כאן מתפללים, כאן מתרכזים. זה מקל על הכוונה ומצמצם הסחות דעת. שנית, קדושת המקום. כל תפילה משאירה רושם. כשחוזרים לאותו מקום, כביכול מצטרפים לכל התפילות הקודמות שנאמרו שם. המקום נהיה טעון במשמעות רוחנית אישית. שלישיית, מחויבות. מקום קבוע יוצר מסגרת. זה כבר לא אם יהיה לי זמן, אלא חלק מסדר החיים. כמו פגישה קבועה שלא מבטלים. ורביעית, יש כאן גם מסר עמוק יותר: האדם לא מחפש כל פעם חוויה חדשה כדי להתקרב לה', אלא בונה עומק מתוך התמדה. דווקא החזרה לאותו מקום מלמדת שהקשר עם הקב"ה אינו תלוי בהתלהבות רגעית, אלא בנאמנות יומיומית.

עם זאת, חשוב לדעת: הקביעות היא מעלה, אך לא עול. אם יש צורך, כגון מניין, נסיבות משתנות או כוונה טובה יותר במקום אחר, בוודאי שמוותר ואף רצוי להתאים. הקביעות באה לשרת את התפילה, לא להכביד עליה. לסיכום, קביעת מקום לתפילה היא דרך להפוך את התפילה ממעשה מזדמן לקשר יציב, עמוק ואמיתי עם הקב"ה, קשר שנכנס לאט, אבל מחזיק לאורך זמן.

המלצת

התפילה אינה הרגל

התפילה אינה הרגל. היא לא אופציה. היא מפגש חיוני. יש דברים בחיים שאפשר לדחות, לעקוף, לשכוח אבל לא את התפילה. כי בכל פעם שאתה מתפלל, אתה מתחבר מחדש למהות. אתה מזכיר לעצמך שאתה לא לבד, שלחיים שלך יש משמעות, שכל נשימה היא מתנה ולא דבר מובן מאליה. להזניח תפילה זה לא רק "לפספס רגע", זה לתת להזדמנות ייחודית לחלוף, הזדמנות לעמוד זקוף מול משהו גדול ממך, ולהיות שוב אתה עצמך. העולם יכול למשוך אותך לאלף כיוונים, לעייף אותך, להסיח את דעתך, לגרום לך לפקפק, אבל התפילה ממקדת אותך מחדש. היא בונה אותך מחדש. גם כשאין לך כוח. גם כשאין לך חשק. דווקא אז זה הכי חשוב. כי הכוח האמיתי של התפילה לא נמצא רק במילים שאתה אומר. אלא בזה שאתה קם ואומר אותן. אל תיתן לרגע הזה לחלוף. כי כל תפילה היא דלת ואתה אף פעם לא יודע איזו מהן תשנה הכול.

המלצת

הלכות תפילה

כאשר אדם מתפלל בבית הכנסת עם הציבור, תפילתו נשמעת. וגם מי שהפסיד את התפילה במניין, מצווה שיתפלל בבית הכנסת, שהוא מקום קבוע ומיוחד לקדושה ובו התפילה מתקבלת יותר (שו"ע צ"ז, ט). אמנם כשהמניין מתפלל במקום אחר, עדיף להתפלל במניין מאשר בבית הכנסת ביחידות. ואם בבית הכנסת ישנו מניין קטן ואילו במקום אחר ישנו מניין גדול, אף שיש מעלה ל"רוב-עם", מעלת התפילה בבית הכנסת גוברת.

פתגם: תפילה אמיתית אינה נמדדת במילים, אלא בכוונת הלב.
פתגם חסידי

חקירה: שמירה בבעלים

פטור משמירה, שאינו שומר כלל, או רק פטור מלשלם, והוא שומר והתורה פטרה אותו. (שיעורי ר' שמואל בבא מצינעא ח"א עמוד רסח וח"ב עמוד שה). וכן חקר צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"ב שאילה בבעלים ה לגבי שואל אור שמח גניבה ד-י ד"ה ולפי זה: תוספות הסתפקו בזה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות

סיפור: תפילה

מסופר על חסיד פשוט שהיה מתפלל בלי להבין הרבה, אבל עם הרבה דמעות וכוונה. פעם שאל אותו הרבי: למה אתה בוכה כל כך בתפילה? ענה החסיד: אני לא יודע להסביר את המילים, אז אני אומר להקב"ה את הלב שלי במקום. חייך הרבי ואמר: תפילה כזו לא צריכה הרבה מילים, היא כבר מגיעה ישר למעלה. ואז הוסיף: כי כשהלב מדבר, השמים שומעים גם בלי תרגום.

ספור חסידי

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצוס, הרסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אויזה. שלום בית: גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג. זיווג הגון: שרה זסוזן אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. הצלחה רבה בכל: נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליינתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: קלוד שלמה בן ז'רמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרייה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעידו בן פורטונה מסעודה, קרול מזל אדסה בת גבי זרנגנה, אברהם בן אסתר, ראובן בן איזא. יהודה יוסף בן רחל.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr